

Förord

”Dance is the hidden language of the soul”

Martha Graham

Anna Behle, organist, pianist, sångerska och dansare framstår som en centralgestalt i svensk danshistoria under första delen av 1900-talet. Inspirerad av Isadora Duncan och Émile-Henri Jaques-Dalcroze spelar hon en ledande roll bland

dem som introducerade den rytmiska och plastiska dansen i Sverige.

Arkiv- och släktforskning, brev, memoarer, fotografier, tidningsartiklar och andra dokument och även Annas egna färgstarka minnen utgör grundval för skildringen.

Inledning

Den 12 mars 1933 kunde man läsa i Svenska Dagbladet att Anna Behle tilldelats medaljen *Litteris et artibus*. Hon var då endast den andra danskonstnär som fått medaljen. Den första var Pavlova. Senare mottagare av utmärkelsen är Birgit Cullberg, Marianne Orlando, Elsa von Rosen och Mats Ek. Mellan 1934 och 1976 utdelades inga medaljer i den klassen.

På nådig befallning får jag härmed tillkännagiva att Hans Majestät Konungen i nåder har behagat tilldela Fröken Anna Behle dess medalj i guld av 8:e storleken att å högblått band å vänstra sidan av bröstet bäras.

Stockholms slott den 3 februari 1933

Eric Trolle
Riksmarskalk
Karl Sandgren

Anna Behle föddes i Stockholm den 9 augusti 1876 hos barnmorskan Fru Åberg på Nr 6 Ålandsgatan. Dagen efter döptes hon till Anna Charlotta och i

födelseboken för Jacob och Johannes antecknades 'föräldrar okända'. Den nyfödda flickans mor var tjuugoåttå år och kom från Åtvid i Östergötland. Fyra år tidigare hade hon hos samma barnmorska fött en son, som döpts till August Thure och även han enligt Födelseboken med 'föräldrar okända'. Barnen var syskon och deras föräldrar, som inte var gifta, var August Theodor Adelswärd och Anna Sophia Nygren som båda var födda i Åtvidaberg. Beslutet att Sophia skulle föda barnen i Stockholm togs troligen av hänsyn till familj och släkt. Den stora ålderskillnaden, fyrtiofem år, mellan föräldrarna och att de tillhörde olika samhällsklasser är omständigheter som kan ha påverkat. Theodor var sedan 1857 änklings och far till fem vuxna barn. Han hade året före Anna Charlottas födelse fått ännu ett barnbarn när hans äldste son Axel (1828–1900) och dennes maka Augusta, född Berg (1836–1905) fick en dotter.

1876 års Födelse-Bok för Församling i Stockholm									
1. År		2. Månad		3. Dag		4. Tim		5. Ort	
Födelse		Dödsfall		Barn		Barn		Barn	
Födelse		Dödsfall		Barn		Barn		Barn	
1876	9	1	1	1	1	1	1	1	1
308	9	1	1	1	1	1	1	1	1
Niklas Karlsson 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
309		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
310		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
311		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
312		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
313		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
314		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	
315		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876		Charlotte 1876	

Födelsebok 1876, Jacob och Johannes församling

Anna med sina föräldrar

En ogift kvinna hade rätt till anonymitet om hon begav sig i väg och födde sitt barn på okänd ort. Hon behövde inte uppge vare sig sitt eget eller faderns namn för barnmorskan, som hade tystnadsplikt, och inte heller för prästen. Barnmorskedagböcker förekommer först 1881. Föräldrarna kunde antecknas som 'okända' i Kyrkboken. Detta var möjligt genom det så kallade Barnamordsplakatet som 1778 tillkommit på initiativ av Gustav III. Denna förordning var ett försök att stävja det stora antalet barnamord som vid den tiden utgjorde skäl till var tredje dödsdom. Om ingen av föräldrarna tog hand om barnen kom de till släktingar, fosterföräldrar eller barnhus.

KAPITEL I

Annas föräldrar

August Theodor Adelswärd föddes 1803 på Slefringe nära Adelsnäs i Åtvidaberg som tredje barn till Fredrik August Adelswärd (1779–1814) och hans maka Johanna Charlotte, född Stjerncrona (1779–1816). Theodors far var yngre bror till innehavaren av Baroniet Adelswärd och ägare till Åtvidabergs Kopparverk och Grufvor. Familjen bodde på somrarna ofta på Söderö söder om Åtvidaberg och under vintrarna i Linköping där föräldrarna deltog i kulturlivets utbud av musik och teater. När Theodor var elva år avled hans far och två år senare hans mor. De fem barnen togs om hand av släktingar till modern och den nära anknytningen till familjen Adelswärd och Åtvidaberg avbröts. Theodor och hans syskon kom till Majoren Adam Didrik (1752–1823) och hans maka Henriette Reuterskiöld, född Stegelman (1756–1822) på gården Dufnäs, i dag i Saltsjö-Duvnäs. Henriette Reuterskiöld var syster till Theodors och hans

syskons mormor. Fosterfadern, Adam Didrik Reuterskiöld, var känd som en rättfärdig och klok man som såg till och sörjde för att Theodor fick god undervisning med informator och stöd in i vuxenlivet. Med studentexamen och militärutbildning i bagaget gjorde Theodor 1824–1825 sin första och enda utlandsresa, en 'grand tour' i Europa. Fosterföräldrarna var då avlidna och gården Dufnäs såld. Men den nära relationen till familjen Reuterskiöld fortsatte och stärktes när den tjugotvå-åriga Theodor 1826 gifte sig med den tre år yngre Marie Emilie Reuterskiöld (1806–1857). Marie Emilie var barnbarn till Theodors fosterfar och Theodor och Emilie var hemligt förlovade redan före utlandsresan. 1828 föddes sonen Axel och Theodor tog avsked efter sju års tjänst vid Kungliga Livgardet. Följande år köpte Theodor gården Stäringe söder om Flen. Tidigt föräldralös och upp vuxen som fosterbarn var nu hans drivkraft stark att